A. P. CEHOV

Scrisoarea

Părintele protopop Feodor Orlov, un bărbat frumos şi bine hrănit, cam de cincizeci de ani, ca întotdeauna impozant şi sever, cu obişnuita expresie de demnitate care nu-i dispărea niciodată de pe fata, insa peste măsură de obosit, umbla din colt în colt prin mica sa camera de oaspeţi şi se gândea cu încordare la un singur lucru: când, în sfârşit, va pleca oaspetele sau? Acest gând il apasa şi nu-l slăbea nici pentru o clipa. Oaspetele, părintele Anastasie, preot în unul din satele din suburbie, venit la el de vreo trei ore pentru problema sa, foarte neplăcută şi plictisitoare, întrecuse măsura şi acum, sprijininduşi cotul pe cartea groasa de conturi, stătea în colt la măsuţa rotunda şi se pare ca nu se gândea sa plece, desi de acum era ora noua seara.

Nu fiecare poate sa tacă sau sa plece la timp. Nu arareori se întâmplă ca pina şi oamenii bine educaţi lumeşte şi chiar politicienii sa nu observe cum prezenta lor începe sa trezească în fata obosita a stăpânului un sentiment asemănător cu ura şi cum acest sentiment este ascuns cu multe eforturi şi se acoperă prin minciuna. Însa părintele Anastasie vedea şi înţelegea foarte bine ca prezenta lui era apăsătoare şi nepotrivita, ca protopopul, care a slujit noaptea utrenia, iar dimineaţa liturghia, este obosit şi vrea sa se odihnească; în orice clipa el se hotăra sa se ridice şi sa plece, dar nu se ridica, stătea şi parca aştepta ceva. Acesta era un moşneag cam de 65 de ani, slăbănogit mai mult decât ii era vârsta, costeliv şi adus din spete, cu o fata întunecată şi uscata, cu pleoape roşii şi o spinare lunga ca de peste; era îmbrăcat cu o rasa de un violet spălăcit, mult prea larga pe el (pe care i-a dăruit-o văduva unui preot tânăr mort de curând), într-un caftan de postav încins cu un brâu lat de piele şi încălţat în nişte cizme haioase a căror mărime şi culoare vorbeau clar despre faptul ca părintele Anastasie nu folosea galoşi. Necătând la rangul şi anii înaintaţi, ceva jalnic, înfundat şi înjositor

străbătea din ochii lui roşii şi tulburi, din cositele cărunte cu nuanţe verzui de pe ceafa, din omoplaţii mari pe spatele slab. El tăcea, nu se mişcă şi tusea cu mare grija, de parca se temea ca de la zgomotul tusei prezenta lui sa nu devina mai vizibila.

La protopot bătrânul a venit cu treaba. De vreo doua luni lui i s-a interzis sa mai slujească pina va fi dezlegat şi a fost pus sub urmărire. Pe seama lui se numărau multe păcate. El ducea o viaţă netreaza, nu se înţelegea cu clerul şi cu lumea, era dezordonat în codicile bisericeşti şi dările de seama – aceasta era învinuirea formala, dar în afara de aceasta despre el circulau zvonuri cum ca săvârşea pentru bani cununii nepermise şi vindea funcţionarilor şi ofiţerilor care veneau la el din oraş hârtii doveditoare cum ca au postit. Aceste zvonuri se răspândeau şi mai mult deoarece era sărac şi avea copii noua suflete care trăiau pe spatele lui, toţi la fel de ghinionişti ca şi el însuşi. Fiii erau necărturari, alintaţi şi stăteau fara treaba, iar fiicele urâte nu reuşeau sa se mărite.

Neavând puteri sa fie sincer, protopopul se plimba din colt în colt, tăcea sau vorbea cu subînţelesuri.

— Sa înţeleg ca dumneavoastră nu veţi pleca astăzi acasă?

— A întrebat el oprindu-se lângă geamul întunecat şi strecurând degetul mic spre papagalul somnoros şi umflat.

— Părintele Anastasie s-a scuturat, a tuşit cu grija şi a răspuns foarte repede:

— Acasă? Dumnezeu cu ea, nu voi pleca, Feodor Ilici. Ştiţi şi dumneavoastră, sa slujesc n-am voie, ce sa fac acolo? Eu înadins am plecat, ca sa nu dau ochii cu oamenii. Ştiţi şi singur, e o ruşine sa nu slujeşti. Dar mai am şi o treaba aici, Feodor Ilici. Vreau mâine, după dezlegarea postului, sa vorbesc cum se cuvine cu părintele inspector.

— Asa.

— A căscat protopopul.

— Dar dumneavoastră la cine v-aţi oprit?

— La Zeavkin.

Părintele Anastasie dintr-odată şi-a amintit ca peste vreo doua ore părintele protopop trebuia sa slujească utrenia pashala şi lui i s-a făcut atât de ruşine de prezenta lui neplăcută şi apăsătoare incit a hotărât sa plece îndată şi să-l lase pe omul obosit sa se odihnească. Bătrânul s-a ridicat pentru a pleca, dar

înainte de a începe să-şi ia rămas bun, el o minuta a tuşit si, cu aceeaşi expresie de aşteptare încordată, privea iscoditor la spatele protopopului; pe fata lui au înflorit ruşinea, sfiala şi un ris jalnic şi forţat cu care rid oamenii care nu se respecta pe sine. Fluturând hotărât din mina, el a rostit printre risul şuierător şi scuturat:

— Părinte Feodor, arătaţi milostivirea dumneavoastră pina la capăt, porunciţi la despărţire sa mi se dea. Un păhăruţ de vodkulita!

— Nu este timpul pentru vodka.

— A zis protopopul cu asprime.

— Ruşine trebuie sa avem.

Părintele Anastasie s-a tulburat şi mai mult, a început sa rida si, uitând de hotărârea sa de a pleca acasă, s-a lăsat pe scaun. Protopopul s-a uitat la fata lui pierduta şi stupefiata, la trupul încovoiat şi i s-a făcut mila de moşneag.

— Va da Dumnezeu şi vom bea mâine.

— A zis el, încercând sa înmoaie refuzul sau sever.

— Toate bune la vremea lor.

Protopopul credea în îndreptarea oamenilor, dar acum, când în el a început sa se aprindă sentimentul milei, i se părea ca acest bătrân condamnat, beţiv şi acoperit de păcate e pierdut pentru viaţa ireversibil, ca pe pământ nu exista o putere care ar putea să-i îndrepte spatele lui gârbovit, să-i redea ochilor limpezimea, să-i retina risul neplăcut şi stingher cu care el râdea înadins pentru a atenua măcar putin impresia respingătoare pe care o exercita asupra oamenilor.

Bătrânul ii părea de acum lui părintele Feodor nu vinovat şi păcătos, ci înjosit, jignit şi nefericit; şi-a amintit protopopul de preoteasa lui, de cei noua copii, de aşternuturile murdare şi sărace ale lui Zeavkin, şi-a amintit nu se ştie de ce de oamenii care se bucura sa vada preoţi beţi şi conducători batjocoriţi şi s-a gândit ca cel mai bun lucru pe care ar putea să-l facă acum părintele Anastasie este sa moara cit mai degrabă, sa plece din aceasta lume.

S-au auzit pasi.

— Părinte Feodor, nu va odihniţi?

— A întrebat un bas din hol.

— Nu, diacone, intra.

În camera a intrat impreuna-slujitorul lui Orlov, diaconul Liubimov, un om bătrân, chel pe tot creştetul, dar inca vârtos, cu parul negru şi cu sprincene dese ca de gruzin. El s-a închinat lui Anastasie şi s-a aşezat.

— Ce ne spui bun?

— A întrebat protopopul.

— Ce bun?

— A răspuns diaconul si, tăcând putin, a continuat zâmbind: – copii mici – necazuri mici, copii mari – necazuri mari. Aici e aşa o poveste, părinte Feodor, ca nu-mi pot veni nicicum în fire. Comedie, nu alta.

El a mai tăcut putin, pe urma a zâmbit larg şi a zis:

— De curând s-a întors Nicolai Matveici din Harkov. Mi-a povestit despre Petru al meu. Zice ca a fost la el de vreo doua ori.

— Şi ce ţi-a povestit?

— M-a tulburat, Dumnezeu cu dânsul. A vrut sa ma bucure, dar după cum gândesc eu, e putina bucurie aici. Ar trebui sa ma necăjesc, nu sa ma bucur. „Petruska al tau, zice, o duce bine, nu-l poţi ajunge cu mina”. Ei, slava Domnului, zic. „Eu, zice, am prânzit la el şi i-am văzut modul de viaţă. Trăieşte, zice, boiereşte, mai bine nici nu-i trebuie”. Eu, se înţelege, sunt curios, de aceea il şi întreb: dar ce s-a servit la el la masa? „Mai întâi, zice, peste, în maniera de zeama, pe urma limba cu mazăre, pe urma, zice, curcan fript”. În post curcan? E buna, zic, bucuria. În Postul Mare curcan? A?

— Nu e nimic de mirare – a zis protopopul căscând în derâdere ochii.

Si, îndesindu-şi degetele mari de la amândouă mâinile după brâu, el şi-a îndreptat spatele şi a început sa vorbească pe tonul cu care ţinea de obicei predicile sau explica elevilor în şcoala comunala Legea Domnului:

— Oamenii care nu respecta posturile se împart în doua categorii distincte: unii nu le respecta din nepăsare, iar alţii din necredinţa. Petru al tau nu le respecta din necredinţa. Da.

Diaconul a privit sfios la fata severa a părintelui Feodor şi a zis:

— Cu cit mai departe, cu atât mai rau. Au mai stat de vorba, s-au mai sfătuit, de una, de alta şi s-a dovedit ca fecioraşul meu necredila trăieşte cu o madama oarecare,

nevasta altuia. Ea în casa lui tine loc de nevasta şi de gospodina, toarnă ceaiul, primeşte oaspeţii şi celelalte, ca una cununata. E al treilea an de când a intrat în hora cu vipera asta. Comedie, nu alta. De trei ani trăiesc, dar copii nu au.

— Înseamnă ca trăiesc în feciorie!

— A chicotit părintele Anastasie tuşind şuierător.

— Au copii, părinte diacon, numai ca nu-i tin acasă! Îi dau la casele de educaţie! He, he, he. (Anastasie a început sa tuşească).

— Nu va băgaţi, părinte Anastasie – a zis cu asprime protopopul.

— Nicolai Matveici il întreabă: cine e madama care toarnă supa la masa dumneavoastră?

— Continua diaconul, cercetând încruntat trupul îndoit al lui Anastasie.

— Iar el: aceasta, zice, e nevasta mea. Iar acela il întreabă: „Demult v-aţi cununat?” Petru ii raspunde: noi ne-am cununat în cofetărie la Kulicov.

Ochii protopopului s-au aprins de minie şi pe tâmplele lui a apărut rosata. Dincolo de păcătoşenia lui, Petru ii era antipatic ca om. Părintele Feodor avea, cum se spune, un dinte împotriva lui. El şi-l aminteşte inca de pe când era băieţel de gimnaziu, foarte bine şi-l aminteşte, deoarece inca de pe atunci i se părea ca el nu-i normal. Petruska gimnazistul se ruşina sa ajute la treaba în altar, se supără când i se spunea „tu”, când intra într-o camera nu-şi făcea cruce si, ceea ce îşi aminteşte cel mai bine, ii plăcea sa vorbească mult şi înflăcărat, iar, după părerea părintelui Feodor, multa vorbire este nepotrivita şi chiar dăunătoare pentru copii; în afara de aceasta, Petruska avea o atitudine defăimătoare şi critica fata de pescuitul pe care protopopul şi diaconul il practicau cu multa însufleţire. În ce-l priveşte pe studentul Petru, acesta nu mergea deloc la biserica, dormea pina la amiaza, privea oamenii de sus şi avea o deosebita placere sa puna întrebări iscoditoare şi de nedezlegat.

— Ce mai vrei?

— A întrebat protopopul apropiindu-se de diacon şi privindu-l supărat.

— Ce mai vrei? Trebuia sa te aştepţi la asta! Eu am ştiut întotdeauna şi am fost convins ca din Petru al tau nu va ieşi

nimic bun! Ţi-am zis-o şi ţi-o mai zic. Ce-ai semănat, aceea culegi! Culege!

— Dar ce am semănat, părinte Feodor?

— A întrebat diaconul încetişor, privindu-l pe protopop de jos în sus.

— Dar cine e vinovat, daca nu tu? Tu eşti părintele, a ta e odrasla! Tu a trebuit să-l înveţi, să-i insufli frica lui Dumnezeu. Trebuia să-l înveţi! De născut naşteţi, dar de educat nu-i educaţi. Asta e păcat! Nu-i bine! Ruşine!

Protopopul a uitat de oboseala sa, mărşăluia şi continua sa vorbească. Creştetul chel şi fruntea diaconului s-au acoperit de picături mici. El şi-a ridicat ochii vinovaţi spre protopot şi a zis:

— Dar oare eu nu l-am învăţat, părinte Feodor? Doamne, miluieşte, oare eu nu sunt părinte copilului meu? Ştiţi şi singur ca eu nu am jelit nimic pentru dânsul, toată viaţa m-am străduit şi L-am rugat pe Dumnezeu ca să-i dau o educaţie adevărată. L-am dat şi la gimnaziu, i-am plătit şi repetitori, a absolvit şi universitatea. Dar ce sa fac daca eu nu am putut să-i îndrept mintea, nu-i asa, judecaţi şi dumneavoastră, eu nu am posibilitatea asta! Se întâmplă ca în studenţie sa vina pe aici şi eu încercam să-i spun ale mele, dar el nu ma asculta. Îi zici: „du-te la biserica”, iar el: „de ce sa ma duc?” Începi să-i explici, dar el: „pentru ce? La ce bun?” Sau ma bate pe umăr şi-mi zice: „Toate în lumea asta sunt relative, aproximative şi condiţionate. Nici eu nu stiu nimic, nici tu nu ştii nimic, tataie”.

Părintele Anastasie a pufnit în ris, a început sa tuşească şi a ridicat degetul ca şi cum ar fi vrut sa spună ceva. Protopolul s-a uitat la el şi a zis cu asprime:

— Nu va băgaţi, părinte Anastasie.

Bătrânul râdea, radia si, după cum se vede, il asculta cu placere pe diacon, de parca s-ar fi bucurat ca pe lume, înafară de el, mai exista şi alti oameni păcătoşi. Diaconul vorbea sincer, cu inima înfrântă, incit i-au dat lacrimile. Părintelui Feodor i s-a făcut mila de el.

— Eşti vinovat, diacone, vinovat – a zis el, insa de acum nu atât de aspru şi de înflăcărat.

— Ai ştiut să-l naşti, trebuie sa ştii şi să-l educi. Trebuia să-l educi în copilărie, dar pe student du-te de-l mai îndreaptă acum!

S-a lăsat tăcere. Diaconul a plesnit din palme şi a zis oftând:

— Doar eu va trebui sa dau răspuns pentru el!

— Aici e baiul!

După ce a tăcut putin, protopopul a căscat şi a oftat în acelaşi timp, apoi a întrebat:

— Cine citeşte Faptele?

— Eustratie. Întotdeauna Eustratie citeşte.

— Diaconul s-a ridicat si, privindu-l rugător pe protopop, a întrebat:

— Părinte Feodor, dar eu ce ma fac acum?

— Fa ce vrei. Nu eu sunt tatăl, ci tu. Tu trebuie sa ştii mai bine.

— Nu stiu nimic, părinte Feodor! Învăţaţi-mă, fie-vă mila! Credeţi-mă, mi-a obosit sufletul! Nu mai pot nici sa dorm, nici sa stau liniştit şi nici sărbătoarea nu e sărbătoare. Învăţaţi-mă, părinte Feodor!

— Scrie-i o scrisoare.

— Dar ce să-i scriu în ea?

— Scrie-i ca aşa nu se poate. Scrie-i scurt, dar aspru şi convingător, fara să-i uşurezi sau să-i micşorezi vina. Aceasta este datoria ta de părinte. Daca o să-i scrii, o să-ţi faci datoria şi o sa te liniştesti.

— Aşa este, dar ce să-i scriu? În ce termeni? Eu o să-i scriu, iar el o să-mi răspundă: „pentru ce? La ce bun? De ce e păcat?”

Părintele Anastasie iarăşi a pufnit în ris şi a ridicat degetul.

— Pentru ce? La ce bun? De ce e păcat?

— A rostit el şuierând.

— Îl spovedesc eu odată pe un domn şi ii spun ca prea marea încredere în mila lui Dumnezeu este păcat, iar el ma întreabă: de ce? Vreau să-i răspund dar aici – Anastasie s-a lovit cu mina peste frunte – aici nu am nimic! Hi-i-he-he-he.

Cuvintele lui Anastasie, risul lui şuierător şi scuturat asupra unui subiect care nu este deloc de ris au acţionat neplăcut asupra protopopului şi diaconului. Protopopul ar fi vrut să-i spună moşneagului „nu va băgaţi”, insa nu a zis, ci doar s-a încruntat.

— Nu pot să-i scriu!

— A oftat diaconul.

— Daca tu nu poţi, atunci cine poate?

— Părinte Feodor!

— A zis diaconul plecându-şi capul pe o parte şi punând mina pe inima.

— Eu sunt un om neînvăţat, slab de minte, pe când pe dumneavoastră Dumnezeu v-a înzestrat cu inteligenta şi înţelepciune. Dumnevoastră le ştiţi şi le înţelegeţi pe toate, pe toate le cuprindeţi cu mintea, iar eu nu ma pot exprima în cuvinte. Fiţi mărinimos, învăţaţi-mă tâlcul scrisorii! Învăţaţi-mă cum şi ce.

— Ce-i de învăţat aici? Nimic de învăţat. Te pui şi scrii.

— Nu, fie-vă mila, părinte paroh! Va rog. Eu stiu ca de scrisoarea dumneavoastră el se va teme şi va asculta, caci nu degeaba sunteţi învăţat. Fiţi atât de bun! Eu ma aşez, iar dumneavoastră dictaţi-mi. Mâine e păcat sa scrii, iar astăzi e cel mai potrivit, aşa o sa ma liniştesc şi eu.

Protopopul s-a uitat la fata rugătoare a diaconului, şi-a adus aminte de antipaticul Petru şi a acceptat sa scrie. El l-a aşezat pe diacon la masa sa şi a început:

— Ei, scrie. Hristos a înviat, iubite fiule. Semnul exclamării. Au ajuns pina la mine, tatăl tau, zvonurI. În continuare paranteze. Iar din ce fel de surse, nu te priveşte. Paranteza. Ai scris? Ca tu duci o viaţă nepotrivita nici cu legile Dumnezeieşti şi nici cu cele omeneşti. Nici comfortul, nici lumeasca bunăstare, nici studiile cu care tu te acoperi pe dinafara nu pot sa ascundă chipul tau păgân. Cu numele tu eşti creştin, dar în esenţa ta eşti păgân, la fel de jalnic şi de nenorocit ca toţi paginii, chiar mai jalnic, caci aceia, fiind pagini ce nu-L cunosc pe Hristos, pier în neştire, pe când tu pieri pentru ca, desi ai o comoara, nu o preţuieşti. Nu voi înşirui aici păcatele tale, pe care tu şi aşa le cunoşti, voi spune doar ca pricina pieirii tale eu o vad în necredinţa ta. Tu te socoteşti a fi înţelept, te lauzi cu studiul ştiinţelor, dar nu vrei sa cunoşti ca ştiinţă fara credinţă nu doar ca nu-l înalţă pe om, ci chiar il coboară pe treapta celui mai de jos dobitoc, deoarece.

Întreaga scrisoare era în genul acesta. Terminând de scris, diaconul a citit-o cu voce tare, s-a înseninat şi a săltat.

— Darul lui Dumnezeu, cu adevărat dar!

— A zis el, privind triumfator spre protopop şi plesnind cu palmele.

— Ah, sa ai un asemenea dar de la Dumnezeu! A? Maica Împărăteasa! Într-o suta de ani nu as fi compus o asemenea scrisoare! Dumnezeu sa va mântuiască!

Părintele Anastasie era şi el încântat.

— Fara dar nu scrii aşa ceva!

— A zis el ridicându-se şi mişcând din degete.

— Nu scrii! Aici e aşa o ritorica, incit oricărui filosof poţi să-i pui virgula şi sa i-o bagi în nas. Minte! Minte luminoasa! Daca nu v-aţi fi căsătorit, părinte Feodor, demult eraţi arhiereu, adevărat, eraţi!

Vărsându-şi toată minia în scris, protopopul a simţit o uşurare. La el s-au întors oboseala şi împrăştierea. Diaconul era om de-al casei şi protopopul nu s-a sfiit să-i spună:

— Ei, diacone, mergi cu Dumnezeu. Eu o sa ma întind jumătate de ora pe divan, trebuie sa ma odihnesc.

Diaconul a plecat şi l-a luat cu sine pe Anastasie. Cum se întâmplă întotdeauna în ajunul Zilei Luminate, afara era întuneric, dar tot cerul strălucea de stele scânteietoare.

Aerul liniştit şi nemişcat mirosea a primăvară şi a sărbătoare.

— Cit timp a dictat el?

— Se mira diaconul.

— Vreo zece minute, nu mai mult! Altul nici într-o luna n-ar fi scris o scrisoare ca asta. A? Ce minte! aşa o minte, ca eu nici nu stiu ce sa spun! Minune! Adevărată minune!

— Studiile!

— A oftat Anastasie, ridicându-şi pina la brâu poalele rasei la trecerea peste strada murdara.

— N-avem ce ne compara cu el. Noi suntem din citeţi, iar el a studiat ştiinţele. Da. Un om adevărat, ce sa mai vorbim.

— Dar dumneavoastră sa auziţi cum va citi el azi la liturghie Evanghelia pe latineşte! Ştie şi latineşte, şi greceşte. Eh, Petruha, Petruha!

— Şi-a amintit dintr-odată diaconul.

— Eh, acum el o sa se scarpine! O să-şi muşte limba! O s-o vada pe mama focului! Acum n-o sa mai întrebe: de ce? Eh, şi-a găsit ac de cojoc! Ha-ha-ha!

Diaconul a început sa rida tare şi cu pofta. După ce scrisoarea către Petru a fost scrisa, el a devenit vesel şi s-a liniştit. Conştiinţa datoriei părinteşti împlinite şi credinţa în

puterea scrisorii i-au întors şi buna dispoziţie şi mărinimia obişnuită.

— Petru în traducere înseamnă piatra – zicea el apropiindu-se de casa.

— Iar Petru al meu nu e piatra, ci cârpa. Vipera şi-a făcut cuib în capul lui, iar el o dădăceşte, nu poate sa o azvârlă. Tfu! Exista, Doamne iartă-mă, astfel de femei! A? Unde e ruşinea ei? A pus mina pe băiat, s-a lipit şi-l tine lângă fusta. Vedea-o-aş la târgul măscăricilor!

— Dar poate ca nu ea pe el, ci el pe ea o tine?

— Oricum, chiar şi asa, este o neruşinată! Dar pe Petru eu nu-l apar. El o s-o păţească. O sa citească scrisoarea şi o sa se scarpine la ceafa! O sa arda de ruşine!

— Scrisoarea e minunata, atâta doar ca. Sa n-o trimiţi, părinte diacon. Dumnezeu cu dânsul!

— Cum asa?

— S-a speriat diaconul.

— Uite asa! N-o trimite, diacone! Ce folos? Tu o trimiţi, el o citeşte, dar. Mai departe? O să-l tulburi, nimic mai mult. Iartă-l, Dumnezeu cu el!

Diaconul a privit mirat la fata întunecată a lui Anastasie, la rasa lui descheiata, care semăna în întuneric cu nişte aripi, şi a ridicat din umeri.

— Cum aşa să-l iert?

— A întrebat el.

— Doar eu o sa răspund pentru el în fata lui Dumnezeu!

— Chiar daca e asa, totuşi iartă-l. Chiar asa! Iar Dumnezeu pentru bunătatea ta te va ierta şi pe tine.

— Dar oare el nu e fiul meu? Oare nu se cade ca eu să-l educ?

— Să-l educi? De ce sa nu-l educi? Să-l educi se poate, dar de ce să-l numeşti păgân? Asa, diacone, il mâhneşti.

Diaconul era văduv şi trăia într-o casa mica cu trei geamuri. De gospodărie avea grija sora lui mai mare, fata bătrână, care cu vreo trei ani în urma şi-a pierdut picioarele şi de aceea nu cobora din pat; el se temea de ea, o asculta şi nu făcea nimic fara sfatul ei. Părintele Anastasie a intrat la el. Văzând masa de acum încărcată cu cozonaci şi oua roşii el, nu se ştie de ce, probabil pentru ca şi-a adus aminte de casa, a

început sa plângă, dar, ca sa prefacă lacrimile în gluma, în aceeaşi clipa a izbucnit în ris.

— Eh, acuş se dezleagă postul – a zis el.

— Da. Poate ca nici acum n-ar strica, diacone. Sa bem un păhăruţ. Se poate? Eu o sa beau aşa – a şoptit el chiorindu-se spre usa – ca baba n-o sa audă. Nimic.

Diaconul i-a împins în tăcere carafa şi paharul, a desfăcut scrisoarea şi a început sa citească cu voce tarE. Şi de aceasta data scrisoare i-a plăcut la fel de tare ca şi atunci când i-o dicta protopopul. El s-a luminat de placere si, ca şi cum ar fi gustat ceva foarte dulce, şi-a rotit capul.

— Eh, ce scrisoare-e-e!

— A zis el.

— Nici n-a visat Petruha asemenea scrisoare. Una de asta ii trebuia lui, ca să-l arunce în fierbinţeală. Uh!

— Ştii ce, diacone, mai bine n-o trimite!

— A zis Anastasie, turnând ca şi cum nu ar baga de seama, al doilea pahar.

— Iartă-l, Dumnezeu cu el! Ţi-aş spune eu. Dumneavoastră. Daca nici părintele lui nu-l va ierta, cine-l va ierta? Înseamnă ca va trai asa, fara iertare? Dar tu, diacone, judeca: cei ce pedepsesc se găsesc şi fara tine, iar tu pentru propriul tau fiu mai bine i-ai căuta pe cei ce iartă! Iar eu, părinte. O sa mai beau. Ultimul. Chiar asa, asaza-te şi scrie-i: te iert pe tine, Petre! El va intele-e-ge! Va şi-i-mti! Eu, frate, diacone. Stiu asta după mine însumi. Când trăiam ca oamenii, n-aveam necazuri, iar acum, când am pierdut chipul şi asemănarea, un singur lucru îmi doresc, ca oamenii de treaba sa ma ierte. Judeca şi asta, ca nu pe drepţi trebuie să-i iertam, ci pe păcătoşi. Pentru ce sa o mai ierţi pe baba ta, daca ea nu are păcate? Nu, tu iartă pe unul la care pina şi sa priveşti ţi-e scârba. Da!

Anastasie şi-a sprijinit capul cu mina şi a căzut pe gânduri.

— Necaz, diacone – a oftat el, probabil luptându-se cu dorinţa de a bea.

— Necaz! Întru păcate m-a născut maica mea, în păcate am trăit şi în păcate voi muri. Doamne, iartă-mă pe mine păcătosul! M-am încurcat, diacone! Nu este mântuire pentru mine! şi nu m-am încurcat în timpul vieţii, ci la bătrâneţe, chiar în fata morţii. Eu.

Bătrânul a dat din mina şi a băut iar, pe urma s-a ridicat şi s-a mutat pe alt loc. Diaconul, fara sa lase scrisoarea din mina, a început sa se plimbe din colt în colt. El se gândea la fiul sau. Supărarea, necazul şi frica de acum nu-l mai măcinau: toate acestea au fost înghiţite de scrisoare. Acum el doar şi-l închipuia pe Petru, vedea fata lui, îşi amintea anii trecuţi în care fiul sau venea la sărbători. Îi veneau în minte doar lucrurile bune, calde, triste la care te-ai fi putut gândi viaţă întreagă fara sa oboseşti. Făcându-i-se dor de fiu, el a mai citit odată scrisoarea şi a privit întrebător la Anastasie.

— N-o trimite!

— A zis acela scuturând din mina.

— Nu, totuşi. Trebuie. Totuşi ea lui. Asta. Ii va baga minţile în cap. Nu strica.

Diaconul a scos din masa scrisoarea, dar înainte de a o pune în plic, s-a aşezat la masa, a zâmbit şi a adăugat de la sine în josul foii: „Iar noua ne-au trimis un nou inspector de sector. Ăsta e mai şmecher decât primul. Dansează şi e mare coţcar, cu alte cuvinte, e bun la toate, aşa ca fetele de aici sunt în cap după el. Seful de post Kostiriov, se zice ca degrabă o sa demisioneze. E timpul!” Si, foarte mulţumit, neînţelegând ca prin aceasta însemnare de sfârşit el a stricat o scrisoare atât de grava, diaconul a scris adresa şi a pus plicul pe cel mai vizibil loc de pe masa.

SFÂRŞIT

1. Galoşii se încălţau peste cizme pentru a le proteja pe vreme de ploaie.

2. Părintele Anastasie nu era caterisit, ci oprit pentru o vreme de a sluji cele sfinte, măsură corecţionala prevăzută de canoanele ortodoxe.

3. În Rusia ţarista soldaţii şi funcţionarii erau obligaţi sa se spovedească şi sa postească. În acest scop, preoţii eliberau hârtii doveditoare.

4. În seara din ajunul Paştelui, după tipic, se citeşte în biserica toată cartea Faptelor Sfinţilor Apostoli. Acesta este un lucru foarte obositor, deoarece trebuie sa se citească tare. Un singur citeţ, pe la jumătatea cărţii, de regula, îşi pierde vocea. Toată lumea fuge de citirea Apostolului, deoarece sunt istoviţi după post şi vor sa se odihnească înainte de slujba de noapte.

5. Cehov pune aici în discuţie un aşa-zis păcat paradoxal, cuprins în chestionarele de spovedanie care circulau pe vremea lui şi mai circula inca, desi el contrazice viziunea ortodoxa asupra subiectului. Pentru Ioan Scărarul, de exemplu, nădejdea nestrămutată a păcătosului în mila lui Dumnezeu este focul care il goneşte pe diavol.

6. Arhiereii ortodocşi se aleg dintre monahi.

7. La slujba de pasti se citeşte evanghelia în mai multe limbi, ca simbol al răspândirii creştinismului la toate neamurile. Cehov este ironic aici, deoarece preoţii, de obicei, citesc necunoscând limba şi fac o mulţime de greşeli, de vreme ce nici poporul nu înţelege. La ruşi textul latin şi grecesc e scris cu litere ruseşti şi pronunţia este pe măsură.